

77

157666

77

P O R T V G A L.

nevens een klooster voor Monicken van de orden van S. Hieronymus, doch is daer nae seer verbeterd van sijn loon Koninck Iohan. Daer ontrent leggen oock de stedekens Leiria, Tomar, en Guarda. Niet wijt van Tomara is Ceice. By de riviere Tejo leydt oock Alanquora, 't vaderlant van Damianus à Goes. Tusschen de rivieren Monda en Durio leggen Conimbrica, oft Coimbra, eertijds het hooft van gantsch Portugael, Porto, Viseu, en Lamego. Eyndelijck, tusschen de riviere Durio en Minio, laet sich sien de prachtige stad Braga, die de Ouden *Bracara Augusta* genoemd hebben; men meent datse van de *Gallis Braccatis* gebouwt is, 290 jaren voor Christus geboorte: de Romeynen, overwinners daer van, hebben haer den naem van *Augusta* gegeven: sy is eertijds seer vermaert geweest, om dat aldaer placht gehouden te worden een van de seven *Convventus*, oft byeenkomsten, van 't een derde deel van Spaenjen, van waer (na Plinius seggen) 24 steden haer recht plachten te vorderen.

Regeringe.

In Lisbona sijn verscheide rechtbanken, die sy *Tribunalia* noemen; als, het Tribunael van civile saecken, genaemt *Casa de Civil*, waer van opperste Rechter van 's Konings wegen is, een *Regidor*, dat is te seggen Regeerder, met noch twee andere Rechters. Het tribunael van criminele saecken heeft oock twee Rechters; en het Tolhuys des Konings, genaemt *Alfandega*, eenen Auditeur oft Rechter: een Rechter is 'er van de proprieteyten, oft eygdommen, en beneficien: acht van de weesen: een van de gasthuysen; en een opperste Rechter (genaemt *Correcteur*) van de saecken van Indien, Guinea, Cabo Verde, San Thome, en Brasilien. Van alle dese voorseyde rechten mach men appelleren aen het relaes van het civil. Van het relaes van 't civil komen de appellen aen het tribunael van supplicatien, wiens Rechters, genaemt *Desembargadores*, dat is, ontlasters, sijn van grooter autoriteyt en aensien, gelijk by ons Raets-heeren en President: de opperste onder haer is de *Correcteur* van de supplicatie. De twee Rechters, die genoemt worden *Desembargadores da Fazenda*, dat is, so veel als Curateuren en Rechters van des Konincks goederen, oordeelen de rechten en pleyten tusschen de Koninck en particulieren: van dese is geen appel. De Raedt van het *Tribunal Supremo*, oft den hoogen Raet, noemt men *Desembargadores* van 't palleys, aen welcken men appelleren magh van alle rechtbanken des geheelen Rijcks. Het tribunael van de *Veedores da Fazenda*, sijn opsienders, voochden, ofte besorgers van des Konings inkomsten en goederen: het tribunael van des Konings rekenkamer staet onder de *Veedores da Fazenda*. Behalven de voornoemde is daer noch een Raedt van State, twee Hartogen, een Marckgraef, en tien Graven.

Rivieren.

De rivieren deses landts sijn Anas oft Guadiana, Tejo, Mondego, Duero, en Minho; van dese alle sijn de Taag en Duero de voornaemste. De zee aen Portugael geeft behalven groote menigte visschen, oock veel andere nuttigheden: want dese zee is het die den Portugijsen alle hare rijkdommen heeft verleent, het welke sy oock erkennen, hem noemende gout-dragendt, met

Zee.

meerder reden dan de Ouden eertijds den Nilus deden, om dat door desen allerley waren, van alle hoecken der Weereldt, haer worden toegevoert, en derhalven niets behoeven; maer daer en tegens, 't gene sy overvloedigh hebben, noch andere gewelten daer mede voorsien. De voornaemste havenen sijn Lisbon, Setubal ofte S.Vves, en Port a Port. In dit Koningrijk sijn twee Academien, als die van Eborā en Coimbra; de eerste is gefondeert van Hendrick Cardinael van Portugael, Prelaet der selver stad; de andere nieuwelijcks gesticht van Iohan de II, Koning van Portugael.

Onder alle Spaensche volckeren sijn de Portugijsen de dapperste, seer ras van lichaem, die haren vyant seer lichtelijck aanvallen, en oock haest wederom den rugge konnen keeren; sy sijn seer veerdigh ter handt, en arbeysfaem: sy houden veel van haer selfs en van al haer doen, en bekennen dat sy sich veel laten voorstaen, en gaerne hebben, dat men haer meer acht als sy in der daedt sijn. De Portugesen sijn oock seer kloecke zeeluyden, en hebben haer, van wegen hare Scheeps-vaerden, den gantschen aerdbodem door bekent gemaect, en met allerhande negotien seer verrijckt.

A L G A R B E N.

Onder Portugael hoort nu ter tijdt het Koningrijk van Algarben, 't welck desen naem van de Arabiers gekregen heeft, soo veel beduydende als een rijk en vruchtbaer velt, in 't welck van alles genoeg en vol op is, soo tot onderhout van sich selfs, als oock om andere mede te deelen.

Het neemt sijn beginfel by de riviere Guadiana, tusschen de wateren Varaoen en Carei-vas, en eyndicht by het stedeken Villa formosa, waer Algarben van Portugal wordt afgefondert.

Hoewel Algarben van alle de Spaensche Koninkrijcken het geringste is, soo is nochtans aldaer, uyt verscheyden gewelten van Spaengien, door de af-loopende Guadiana, groote toevoer van allerhande wijnen, Secco, Bastart, en Romanie, en veel meer andere, de welke dan aldaer worden gescheept, en in Vranckrijk, Nederlandt, en andere gewelten vervoert.

De steden in Algarben sijn Tavila en Silvis. By Cabo de S. Vincent placht te leggen de stad Lacobriga, waer van men noch ten hedigen dage de ruinen en overblijfselen siet by de zee-stad Lagos, in het dorp, in de Portugijsche spraecke Lagna genoemd.

Algarben, sijnde in 't eerst een Graeffschap, is (als de oude Iaer-boecken melden) van Koning Alphonfus de X, Koning van Leon, aen Alphonfus de III Koning van Portugael, tot een huwelijks-gave gegeven, met sijn dochter Beatrix, die hy van een concubijne geprocreert hadde; uyt welck houwelijk gesproten is Dionysius, die sich allereerst Koning van Algarben heeft laten noemen. Dese twee Koningrijcken worden nu geregeert van Koning Don Iohan de IV, uyt den huyle van Bragança.

P O R T V G A L.

Des Lands Naem.

PORTUGAL, sijnde een gedeelte van 't gene de Ouden Lusitanien hebben geheeten, van Lusa en Lusa, medegezellen van Bachus, is alsoo genoemd nae de portus oft haven der Gallen, dat sijn Françoysen, die daer veel met schepen plachten te komen; ofte nae de portus Cale, gelijk Andreas Rhensdus schrijft, wiens opinie meer geleerden volgen.

Palen.

De limiten naer 't noorden, nu ter tijdt, strecken sich van de zee, langs de riviere Minho, tot aen Ribadavia, gelegen aen de riviere Avia, naer Gallicien; en van daer oostwaerts tot de riviere Duero; en voorts recht naer 't zyuden, tot aen de mont van de riviere Guadiana, alwaer Portugael grenst met Castilien, Extremadura, en Andalusien; naer het westen paelt het aen den grooten westerfchen Oceaen; alsoo dat de geheele omloop gerekent wordt op 280 mijlen.

Aert, Vruchten.

In Portugael is een seer getemperde en heldere locht: van wijn, olie, orangie-appelen, citroenen, limoenen, amandelen, honigh, en was, is hier groote overvloed. De vruchten deses lants overtreffen die van de naebygelegene landen in goetheydt en smaek; en hoewel dit aerdrick soo veel korens niet draegt, dat de inwoonders daer van konnen leven, soo wordt haer doch genoeg uyt Vranckrijk, Engeland, en Polen, toegevoert. Van vee en allerhande gedierten is dit landt oock seer rijk, insonderheydt brengt het voort sulck een menichte peerden, van groote rassigheydt, dat de Ouden seyden, datse van de wint gegenerereert wierden.

Gedierte.

en Koingen.

Het Koningrijk van Portugal heeft sijn eerste beginfel genomen omtrent het jaer ons Heeren 1100, (tot welcker tijdt toe het onder Spangien is geweest, soo de Historien melden;) en sijn de Koningen gesproten uyt Henrick Hartogh van Lothringen en Grave van Limburgh, een dapper en strijtbaer helt, die, in Spaengien sijn woonstede nemende, trouwde aldaer Tyresia, de dochter van Alphonfus de VI Koning van Castilien en Leon; en kreegh met haer ten houwelijk dat deel van Gallicien en Lusitanien, 't welck men nu Portugal noemt, en hy onlangs te voren, in dienst des Konings, door sijne manhaftigheydt uyt der Moren en Saracenen handen onteldicht had: als hy overleed, in 't jaer 1112, is hem sijn sone Alphonfus de eerste gefuccedeert, die sich noemde hartog van Portugal, doch wierd in 't jaer 1139 van sijn krijghs-heir met den Konincklijcken tijtel begifticht, nae dat hy in het Orchienfer velt, tegens Imarius, en noch vier andere Saraceensche Koningen, de victorie verkregen hadde; sijne naekomelingen achterlatende, tot eeuwiger gedachtenisse van sulck een daet, het wapen van de vijf schilden. Desen Alphonfus sijn in rechte linie gefuccedeert Sanchez, Alphonfus II, Sanchez I, Alphonfus III, en Dionysius, die

Spaenjen.

de eerste sich heeft laten noemen Koning van Algarben; desen sijn gevolgt in ordre, Alphonfus IV, Petrus, Ferdinand, Ioannes, Eduard, Alphonfus V met toenaem Africanus, Ioannes II, Emanuel, Ioannes III; Sebastiaen, die in Africa verslagen is; Henrick, te voren Cardinael; en (alsoo Antonius, als een baertaert, verdreven is) Philips de II, Koning van Spaengien, die, als naeste erfgenaem van wegen Isabella, oudste dochter van Koning Emanuel, het Rijk geoccupeert heeft; nae hem sijn sone Philips de III; en voor eenige jaren sijn neve Philips de IV, die over geheel Spaengien heerfchte.

De hoofstadt van Portugal is Lisboa, de Nederlanders seggen Lisbon, en de Ouden hebben het Olifippo genoemd: Sy magh onder de voornaemste koopsteden der geheeler weereldt met recht gereekent worden, sijnde met rijkdom overgoten, en als een heerlijcke schatkamer van alle vreemde waren, die uyt Asia, Africa, en een gedeelte van America gebracht worden. Sy is gelegen aen den mondt van de riviere Tejo, op een lustige en bequame plaets, soo van wegen de landouwe, die rondom seer lieflijk is, als oock van wegen de goede reede voor menichte van groote schepen. De stad is soo groot, datse binnen hare muuren vijf onderfcheyde bergen, en oock soo veel dalen begrijpt; en buyten de muuren twee bergen beslaet: aen de sijde naer de zee sijn 22 poorten, aen de landtsijde 16, en de muuren rontom gesterckt met 77 torens: daer sijn 25 Parochi-kercken, behalven de kloosteren. Hier is oock de Aertsbischoplijcke stoel. Maer 't gene de stad meest verciert, is, dat de Koningen van Portugael alhier eertijds plegen hof te houden, gelijk oock nu ter tijdt de Koning. De treffelijckheydt, soo van de publijcque als private gebouwen van Lisbon, munt uyt boven vele steden van Europa. Het dunckt my onnoedigh te verhalen, alsoo een yder bekent is, dat alhier die groote schepen, die wy karaecken noemen, getimmert worden, en toegereedt op de Oost-Indien, van waer sy alhier wederkeeren, geladen met veel kostelijcke koopmanschappen, specceryen, en 't gene die Oostersche Rijcken meer voortbrengen. Het lof van dese stad behoefde een geheel boeck, wy willen liever daer van swijgen, als te weynigh schrijven, en besluyten met het seggen der Portugesen, *Chi non ha visto Lisboa, non ha visto cosa boa*, dat is, die Lisbon niet gesien heeft, heeft niet fraeys gesien.

De andere steden van Portugal sijn Evora, Beja, ofte Beya, Elvas, Olivença, Portelegra, Almada: op dese sijde aen het inkomen der riviere Tejo, niet wijt van Lisbon, noordwaerts, is gelegen de stad Cascais; en wat naerder aen de stad, tot bescherming van de riviere, het Karsteel S. Iuliaen, van de Duytsen Sint Gillis geheeten. Niet verre van daer vertoont sich het stedeken Belem, van de Nederlanders Bethlehem genoemd, alwaer Koning Emanuel, tot een grafstede voor sich selven, die seer heerlijcke kerck van onse lieve Vrouwe gebouwt heeft, en daer

K

nevens

Bleau

